

NECİP FAZIL KISAKÜREK, NURETTİN TOPÇU VE SEZAI KARAKOÇ'UN DEVLET ANLAYIŞLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Fatma Nur DOĞRUYOL¹ Hakkı BÜYÜKBAŞ²

Makale İlk Gönderim Tarihi / Recieved (First): 10.06.2024

Makale Kabul Tarihi / Accepted: 25.06.2024

Atıf/©: Doğruyol, F. N., Büyükbaş, H., (2024). Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu ve Sezai Karakoç'un Devlet Anlayışlarının Karşılaştırılması. Journal of Management Theory and Practices Research, 5(1), 91-109

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye Cumhuriyeti'nin önemli üç düşünürü Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu ve Sezai Karakoç'un ideal devlet tasavvurlarını mukayese etmektir. Bu düşünürlerin devleti nasıl tanımladıkları, devlet yapılarını nasıl şekillendirdikleri, ideal devletlerini hangi bakış açılarıyla kurguladıkları ve devlet anlayışlarını neye dayandırdıkları soruları, analizin temel karşılaştırma parametreleri olarak ele alınmıştır. İncelenen mütefekkirler, dini ve manevi değerler ışığında yeni bir devlet yapısının inşa edilmesi gerektiği noktasında hemfikirdir. Bu bağlamda, devletin kurum ve yasalarının belirlenmesi gerekliliğine inanmaktadırlar. Üç düşünür de dini ve manevi değerlere dayalı bir devletin, dünyayı değiştirebileceğine ve geliştirebileceğine kani olmuşlardır. Farklılık olarak, her üç düşünür de dini unsurlara sıklıkla vurgu yapmakla beraber, Kısakürek milli ve evrensel değerlerle uyumlu, aynı zamanda İslami değerlere dayalı bir devletin tesis edilmesini arzular. Kısakürek baş yücelik devletini, Topçu milli devleti, Karakoç ise İslam devletini tercih etmiştir. Topçu, ulus-devlet anlayışıyla paralel olarak otoriter ve ahlaki milli bir devlet görüşünü öne sürerken, Karakoç bu düşüncelerin merkezine evrensel bir İslam Devletini yerleştirir. Karakoç'ta sistematik bir devlet yapısı görülmezken, Kısakürek ve Topçu daha sistematik bir yapı sergiler. Topçu ve Karakoç, devletin idari yapısını belirli prensiplere oturturken, Karakoç topluma düzen veren baş yücelik emirlerine sahiptir. Topçu tarafından devlette bulunması gereken özellikler somut bir biçimde belirtilirken, Karakoç tarafından devlette aranan özellikler açıkça ifade edilmemiş olsa da varlığı hissedilir. Kısakürek'te bu özelliklerin bulunmadığı görülmektedir. Kısakürek, devletin toplumun her alanına etkili bir şekilde müdahale etmesi gerektiğini savunurken, Topçu her bireyin korunmasının önemine vurgu yapar. Karakoç ise, İslam dünyasını tek bir çatı altında toplayan bir yapıyı ifade etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Devlet, Baş Yücelik Devleti, Milli Devlet, İslam Devleti.

1 Yüksek Lisans, Erciyes Üniversitesi, fatmanurdogruyol.25@gmail.com, 0009-0000-7832-0045

2 Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, hakkibuyukbas@erciyes.edu.tr, 0000-0003-4648-3557

A COMPARİSON OF THE CONCEPTS OF STATE IN THE WORKS OF NECİP FAZIL KISAKÜREK, NURETTİN TOPÇU, AND SEZAI KARAKOÇ

Citation /©: Doğruyol, F. N., Büyükbaş, H., (2024). Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu ve Sezai Karakoç'un Devlet Anlayışlarının Karşılaştırılması. *Journal of Management Theory and Practices Research*, 5(1), 91-109

Abstract

The purpose of this study is to compare the ideal state conceptions of three significant Turkish thinkers: Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu, and Sezai Karakoç. This analysis focuses on how these intellectuals defined the state, structured its institutions, envisioned their ideal states, and the foundations upon which they based their state philosophies. All three thinkers agree that a new state structure should be constructed in the light of religious and spiritual values, thereby necessitating the determination of state institutions and laws. They are convinced that a state founded on religious and spiritual values can change and improve the world. However, while each thinker frequently emphasizes religious elements, their visions differ: Kısakürek aspires a state that is in harmony with both national and universal values, as well as being rooted in Islamic values. Kısakürek prefers a "baş yücelik" state, Topçu advocates for a national state aligning with an authoritarian and moral national perspective, and Karakoç centers his thought around a universal Islamic state. Unlike Karakoç, who does not exhibit a systematic state structure, both Kısakürek and Topçu display more systematic frameworks. Topçu and Karakoç define the administrative structure of the state with specific principles, with Karakoç possessing supreme commandments that order society. The characteristics necessary in Topçu's state are concretely specified, whereas Karakoç's aspired traits in a state are implicitly felt rather than explicitly stated. Kısakürek does not exhibit these characteristics. Kısakürek argues for the state's effective intervention in all areas of society, Topçu emphasizes the importance of protecting each individual, and Karakoç envisions a structure that unites the Islamic world under one roof.

Keywords: State, Baş Yücelik State, National State, Islamic State.

1.GİRİŞ

İnsanlığın başlangıcından bu yana, bireyler topluluklar halinde yaşama arzusu içinde olmuşlardır. Bu sosyolojik gerçeklik, insanlığın ilk dönemlerinden itibaren kurumsal yapıların gelişimini zorunlu kılmıştır. Toplumların organize bir şekilde yaşamalarını sağlamak amacıyla ortaya çıkan en temel kurumlardan biri de devlettir. Devlet, tarih boyunca bireylerin refahını sağlama ve toplumsal ihtiyaçları karşılama gibi temel yükümlülükleri üstlenmiş ve bu yükümlülüklerini yerine getirmek için çeşitli yapısal ve işlevsel düzenlemeler geliştirmiştir (Şahin ve Türkölmez,2021: 18). Devlet, belirli sınırlar içinde egemen yetkilere sahip olup, sürekli kurumları aracılığıyla otoritesini uygulayan bir yapı olarak nitelendirilebilir (Heywood, 2015). Bu bağlamda devlet, toplumsal düzenin sağlanmasında ve sürdürülmesinde merkezi bir rol oynar (Yılmaz,2023: 45).

Tarih boyunca, devletlerin işleyişinde belli dönemlerde tıkanmalar yaşanmış ve bu tıkanmalar toplumlarda çeşitli sıkıntılara yol açmıştır. Bu tür kriz dönemlerinde, filozoflar ve düşünürler devletin doğasını ve ideal yapılarını sorgulamışlardır. Platon ve Farabi gibi düşünürler, devletin bozulmasının nedenleri üzerine düşünmüş ve ideal bir devlet anlayışı geliştirmişlerdir. Platon'un "Devlet" adlı eserinde, adil bir toplumun nasıl oluşturulabileceği üzerine fikirler öne sürmesi, Farabi'nin ise "Medinetü'l-Fazıla" adlı eserinde ideal bir İslam devleti modeli çizmesi bu bağlamda dikkate değerdir. Bu düşünsel miras, devletin temel sorunlarının anlaşılması ve çözülmesi için önemli katkılar sunmuştur (Kara,2022: 89).

Bu tür düşünsel arayışlar, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde de etkisini göstermiştir. Türkiye'nin modernleşme sürecinde karşılaştığı siyasi, sosyal ve ekonomik zorluklar, ideal devlet anlayışının yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılmıştır. Bu bağlamda, Türkiye'nin üç önemli aydını olan Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu ve Sezai Karakoç'un ideal devlet görüşlerinin önemi artmaktadır. Bu düşünürler, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde İslam'ı ve milli değerleri merkeze alan bir devlet yapısı kurgulamışlardır (Çelik,2022: 102).

Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu ve Sezai Karakoç'un ideal devlet anlayışını karşılaştırmayı amaçlayan bu çalışma, nitel ve betimleyici yöntemle ele alınmıştır. Çalışma verileri literatür taramasıyla ikincil kaynaklardan elde edilmiştir. Analitik bir değerlendirmeye tabi tutulan bu çalışmada, devletin ne olduğu, Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu ve Sezai Karakoç'un ideal devlet anlayışlarının neler olduğu detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Bu bağlamda, Necip Fazıl Kısakürek'in "Baş yücelik Devleti" kavramı, Nurettin Topçu'nun "Milli Devlet" anlayışı ve Sezai Karakoç'un "İslam Devleti" idealleri ayrı ayrı incelenmiştir.

Necip Fazıl Kısakürek, devletin bireylerin tüm yaşam alanlarına müdahil olması gerektiğini savunurken, Topçu, devletin otorite ve mesuliyet arasında dengeli bir yapı kurması gerektiğini öne sürer. Karakoç ise, evrensel bir İslam devleti vizyonu ile, İslam dünyasını tek bir çatı altında toplama ideali gütmektedir. Üç düşünür de dini ve manevi değerlere dayalı bir devletin dünyayı değiştirebileceğine ve geliştirebileceğine inanmışlardır (Demir,2022: 76).

Sonuç olarak, bu çalışma Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu ve Sezai Karakoç'un devletle ilgili görüşlerini kıyaslayarak ilgili literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir. Bu üç düşünürün devlet anlayışları, modern Türkiye'nin siyasi ve toplumsal dinamiklerini anlamada önemli ipuçları sunmaktadır. Çalışmanın bulguları, devletin işlevleri, yapısal özellikleri ve toplumsal rolü konusunda derinlemesine bir anlayış sunarak, gelecekteki araştırmalara ışık tutmayı amaçlamaktadır.

2. Devletin Kavramı ve Tarihsel Gelişimi

2.1. Devletin Tanımı ve Temel Unsurları

İnsanlık tarihi boyunca, bireyler genellikle toplumsal bir yapı içinde yaşamayı tercih etmişlerdir. Bu eğilim, vahşi doğanın zorlaması, içgüdüsel dürtüler veya diğer etmenler tarafından belirlenmiştir (Ay ve Uçar,2015: 196). Topluluk içerisinde ortak yaşam biçimi, bireylerin karşılıklı etkileşimlerini düzenleyen çeşitli kurallar veya düzenlenmemiş uzlaşmalara dayanan yönergelerle şekillenmiştir. Bu pratik, tarih boyunca farklı şekillerde belirmiş ve günümüzde en ileri yönetim biçimi olarak değerlendirilen devlet düzenine dönüşmüştür (Ağcaoğlu,2015: 5).

Devlet, bir toplum içerisinde hiyerarşik düzende en üst sıradaki kurum olarak tanımlanabilir. Toplumsal ve siyasal alanlarda yönetim, düzenleme ve kontrol yetkilerini monopolize eden tek otorite devlettir. Tarih boyunca devlet, bireylerin refahını sağlama ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılama gibi temel yükümlülükleri üstlenmiştir. Egemenlik yetkisine sahip olması ve meşru güç kullanımı hakkının tek sahibi olması, devleti özgün bir konuma taşımaktadır. Devletin varlığını tanımlayan üç temel unsur ve bu unsurları yöneten üç ana organ bulunmaktadır; bu unsurlar ve organlar olmadan devlet yapısından söz etmek mümkün değildir (Şahin ve Türkölmez,2021: 18).

Devlet, birey, ziraat ve hâkimiyet unsurlarının bir araya gelmesiyle meydana gelen bir organizasyon olarak tanımlanabilir. Devletin temel unsurlarından biri olan bireyler topluluğu hukuki olarak ulus olarak adlandırılır. Ulus, belirgin bağlarla bir arada tutulan insanlardan oluşan bir topluluktur. Devletin bir diğer temel unsuru olan araziye hukuki olarak memleket denir. Memleket, belirli bir insan grubunun yaşayabileceği ve kalıcı olarak idare edilebilen, çeşitli sınırlara sahip arazi parçasıdır. Devletin üçüncü temel unsuru olan yönetim gücüne hukuki anlamda egemenlik denir. Egemenlik, üstün kuvvet anlamına gelir. Devletin mevcudiyetinden söz edebilmek için, insan topluluğunun belirli bir devlet üzerinde üstün bir güce sahip olması şarttır (Ateş,2009: 4).

2.2. Devletin Tarihsel Gelişimi

Devletin işleyişinde üç temel yapı taşının bulunması ve bu organların etkin bir şekilde işler hale getirilmesi önemlidir. Bu temel organlar; yasama, yürütme ve yargıdır. Devlet, bu yapılar aracılığıyla toplumun karşılaştığı kolektif sorunları çözmeye yönelik faaliyetlerde bulunur. Bir devletin kurulabilmesi için ülkenin, halkın (millet) ve egemenlik unsurlarının aynı zamanda bir araya gelmesi şarttır ki bu hiç de basit bir süreç değildir. Bu zorluklar aşılsa bile, devletin temel yapılarının bağımsız bir irade ile teşkil edilmesi ve yönetilmesi gerekmektedir. Örnekle açıklamak gerekirse; Osmanlı İmparatorluğu'nda, kurumsal yapıların sağlam temeller üzerine oturtulmasından ötürü gerçek kurucu olarak Fatih Sultan Mehmet kabul edilebilir. Yani bir devlet, topraklarının ele geçirilmesiyle değil; devlet mekanizmasının kurumsallaştığı ve bürokratik yapının işler hale geldiği dönemde asıl olarak kurulmuş sayılır. Bu, başarılması güç süreçlerden biridir. Antropologların belirttiğine göre dünya üzerinde yedi bine yakın topluluk bulunmasına rağmen, bugüne dek yalnızca 1933 devletin kurulmuş olması, devlet kurmanın zorluklarına dair önemli bir perspektif sunar (Şahin ve Türkölmez,2021: 19-20).

Bir topluluğun, birlik ve bütünlük duyguları sayesinde tarihi ve coğrafi engelleri aşarak devlet kurma kapasitesine erişebileceğini belirtmek mümkündür. Devletin inşası kolay bir süreç olmamakta; özellikle iç yönetimin sürekli ve istikrarlı biçimde işleyişini sağlamanın yanı sıra, uluslararası alanda tanınırlık kazanmanın zorlukları vurgulanabilir. Bu tür zorlu süreçlerin ardından, bir devletin kuruluşunun önemini vurgulamak ve bu başarıyı kutlamak amacıyla kuruluş günlerinin özel olarak anılması önerilmektedir (Ortaylı,2014: 235).

2.3. Devletin İşlevleri ve Faaliyet Alanları

Devlet, belirli sınırlar içerisinde yer alan topraklarda yaşayan ve bir otorite altında örgütlenmiş insan topluluğu tarafından oluşturulan, hukuk tarafından tüzel kişilik kazandırılmış bir yapıdır. Ulusal sınırlar içerisinde ikamet eden halkın genel ihtiyaçlarının karşılanması, devletin temel işlevlerindedir. Devletin hangi alanlarda faaliyet yürütmesi gerektiği konusunda farklı yaklaşımlar mevcuttur: Liberal yaklaşım, devletin faaliyetlerini olabildiğince sınırlı tutulmasını savunur. Bu yaklaşıma göre devlet, öncelikle adalet, güvenlik ve savunma gibi alanlarda faaliyet göstermelidir. Bu anlayış “jandarma devlet” olarak bilinir ve devletin dış tehditlere karşı ülkeyi koruma, iç düzenin sağlanması, suç işleyenlerin cezalandırılması ve bireyler arasındaki anlaşmazlıkların çözümünü kapsar. Ekonomi, eğitim, sağlık, kültür, konut ve işgücü gibi diğer alanlara ise müdahale etmemesi öngörülür (Ateş,2009: 4).

Özel girişimleri reddeden sosyalist ideoloji, devletin sosyoekonomik faaliyetlere, özellikle de ekonomik yaşamın tamamen kontrol altına alınmasını savunur. Üretim araçlarının özel mülkiyeti, sosyalist ekonomi modeli tarafından kabul edilmemektedir. Sosyal demokrat görüş ise devletin faaliyet sahasıyla ilgili farklı bir yaklaşımdır. Bu görüş, sosyalist ideoloji gibi özel mülkiyeti ve özel girişimleri tamamen reddetmez. Devletin, adalet, güvenlik ve savunma gibi alanların yanı sıra, sosyal alanda da aktif rol alması gerektiğini öne sürer. Sosyal demokratlara göre devlet, öncelikli olarak sağlık, eğitim, istihdam ve konut gibi sektörlerde sosyal adalet ve eşitliği teşvik ederek ekonomik ve sosyal hayata müdahale etmelidir. Türkiye Cumhuriyeti, birçok alanda sosyal demokrat görüşe yakın faaliyetler yürütmektedir (Ateş, 2009: 5).

2.4. Devletin Temel Özellikleri

Devlet, belirlenmiş sınırlar içinde egemen yetkilere sahip olup, sürekli kurumları aracılığıyla otoritesini uygulayan bir yapı olarak nitelendirilebilir. Devletin beş temel özelliği mevcuttur. İlk özelliği, devletin egemen olmasıdır. Toplum içindeki diğer tüm organizasyonların üzerinde yer alır ve bu kapsamlılığı nedeniyle mutlak bir iktidar sahibidir. İkinci özellik, devletin kamu kurumlarıdır. Bu kurumlar kamu kaynaklarıyla finanse edildiği için, toplum adına karar alma ve bu kararları uygulama sorumluluğunu üstlenir. Üçüncü olarak, devletin meşruiyet kazanma özelliği vardır. Devletin kararları genel olarak vatandaşlar için zorunlu hale gelir. Vatandaşlar devlet tarafından temsil edildiğini kabul eder ve alınan kararlara onay verir. Dördüncü özellik, devletin nüfuz sahibi olmasıdır. Bu sayede devlet, yasaların uygulanmasını sağlar ve ihlallerde bulunanlara cezai işlem uygulama gücüne sahiptir. Beşinci özellik ise devletin bir bölgesel birim olmasıdır. Yasal yetkilerini belirli coğrafi sınırlar içinde kullanır ve uluslararası düzeyde özerkliğe sahip olarak diğer devletlerle eşit bir statüde yer alır (Heywood,2015: 29).

Yukarıdaki ifadelerde görüldüğü üzere devlet toplumun en zirvesinde yer alan ve halkın temsiliyle meşruiyet kazanmış genel bir yapıdır. Dolayısıyla devlet; bireyin, ekonominin ve hâkimiyetin bir araya gelmesiyle örgütlenen kolektif bir organizasyonken aynı zamanda yasama, yürütme ve yargı organlarıyla da ulusal ve uluslararası alanda hâkim bir güce sahiptir. Geçmişten günümüze ise devlet belirli ideoloji ve yaklaşımlarla birlikte özellikle Türk toprakları üzerinde çeşitli nitelikler kazanmıştır. Bu sebeptir ki; Türkiye'nin üç önemli aydınlardan biri olan Necip Fazıl Kısakürek'in devlet anlayışına değinmek gerekmektedir.

3. Düşünürlerin Devlet Anlayışları

3.1. Necip Fazıl Kısakürek'in Devlet Anlayışı

Necip Fazıl Kısakürek'in düşünce dünyasını ele aldığımızda, onun idealize ettiği bir devlet ve yönetim

modeli bulunduğunu görmekteyiz. Bu ideal yönetim biçimi, “başlı başına ve müstakil (ideal) kıymetinde, bütün bir teşkilat ve devlet şekli” gayesine sahiptir. Bu gayenin ismi, “Başyücelik Devleti” ve teşkilatıdır (Kısakürek,2021:223). Necip Fazıl'ın bakış açısında, bu devlet biçimi herhangi bir formata bağlı kalmaksızın, yalnızca İslam'ın özüne uygun normlar dahilinde sürekliliğini sağlayan bir yapıdır. Ona göre devlet, hastasına danışmadan onu iyileştiren ve tedavi eden bir hekim gibi, topluma yön veren ve ihtiyaç duyulduğunda müdahalede bulunabilen bir mekanizmadır (Kısakürek,2021: 226-227).

Necip Fazıl'a göre, devlet toplumsal yapıların en derin katmanlarına kadar etki etmelidir. Örneğin, bir çocuğun yetiştirilmesi sürecinde, “devlet dışarıdan ve aile içeriden yetiştirici olacaktır” (Kısakürek,2021: 243). Ayrıca devlet, toplumun en genç bireyinden başlayarak evli ve çocuk sahibi olanlara varıncaya kadar her bir bireyin toplum içerisindeki yerini bulmasına yardımcı olacak destekleyici ve yönlendirici imkânlar sunmalıdır. Devlet, toplumda tek bir bireyin bile israf olmasını önlemek konusunda sorumluluk taşımalıdır (Kısakürek,2021: 267). Necip Fazıl'a göre, vatandaşlar devleti, devlet de vatandaşları hizmetkârı olarak görmelidir. Bu sebeple, “devlet ruhunun ‘bu beni alakalandırmaz’ diyebileceği bir mevzu hayal edilemez.” (Kısakürek,2021: 301).

Necip Fazıl'ın ideal devlet yapısında, hiçbir birey başka bir bireyin emeğine ya da kazancına müdahale edemez. Aynı zamanda, “ana prensip, ferdin, devlet murakabesi altında ister hükümet ve ister cemiyete mesul ifadeyle belli başlı bir verim ve işe memur olmasıdır.” Bu zorunluluk, yalnızca küçük yaş veya sağlık sorunları gibi istisnai durumlar dışında göz ardı edilemez (Ergin, 2022, s. 45). Bu yönetim biçiminde, devletin milletin iradesini yansıtmadığını düşündüğü ve kamuya hizmet etmeyen faaliyetler iş ya da meslek olarak tanımlanmaz. Örneğin, “köşe başlarında boynu bükük bekleyip otomobillerin kapısını açarak bahşiş toplayan, nüfuzlu ve tesirli şahısların başları etrafında sivrisinekler gibi dolaşa dolaşa dalkavukluk şarkıları söyleyen...” kimseler tarafından gerçekleştirilen, herhangi bir şekilde hak ve hukuka dayanmadan manevi olarak istismar edilen hiçbir faaliyetin devlet düzeninde yeri bulunamaz (Kısakürek,2021: 307).

Her birey, işsiz kalması durumunda devletten istihdam talep etmeli, iş görmeye yetersizse ve aile desteğinden mahrumsa devlet koruması altında bakım evlerinde yaşamını sürdürmelidir. İş bulmayı veya yapmayı reddedenler ise, “kafasına vurula vurula iş sahalarına“ sürüklenmelidir. Necip Fazıl'ın devlet anlayışında, devletin ve hükümetin lideri olan “baş yüce”nin çocuğu bile olsa, belirtilen koşullara uymak zorundadır. Bu anlayışa göre bireyin, “babasına ve onun mirasına dayanma hakkı yoktur. Mutlaka iş ve emek...” ile elde etmesi gerekmektedir (Şentürk,2022: 67). Devlet, iş bulamayan bireylere maddi ve manevi destek sağlamakla, onlara rehberlik ederek en düşük seviyelerden başlayıp yetiştirerek onları verimli hale getirmekle mükellef olmalıdır. Bu nedenle dilencilik yasaklanacak, dilenen kişiler yakalanıp tecrit edilecek ve ağır cezalara çarptırılması gerekmektedir (Kısakürek,2021: 308-309).

Necip Fazıl'ın devlet görüşünde, ekonomik veya fiziksel engelleri nedeniyle zorluklarla karşı karşıya kalan, herhangi bir akraba veya tanıdık desteğinden yoksun bireylerin rehabilitasyonu ve tedavisi için “devlet ıslahhanelerinin ve devlet bakım merkezlerinin” ile bakım imkânları, söz konusu şahıslar tamamen iyileşinceye ya da vefat edinceye kadar sürekli olarak erişilebilir olmalıdır (Kısakürek,2021: 308).

Necip Fazıl'ın devlet anlayışında, kasten adam öldürme eylemini gerçekleştiren ve cezai sorumluluk kabiliyetine sahip bir birey için ölüm cezası verilmiştir. Hırsızlık faaliyetlerinin “sahtekârlıklar, dolandırıcılıklar, hile tertipleri” gibi her çeşidi için kol kesme cezası belirlenmiştir. Zina eylemleri kesin bir biçimde yasaklanmıştır; ancak, “cemiyetin alenilik planına vurulmayan ve gizli kalan bir fuhuş ve zina fiilinin cezası, bu fiile devlet, cemiyet, aile ve fertte engel olucu maddi ve manevi her tedbirden sonrası Allah'a aittir.” Bu devlet yapısında cezalar, bireysel merhamet göstermekten ziyade

toplumun genel iyiliği düşünülerek uygulanmalıdır (Kısakürek,2021: 310-311).

Necip Fazıl'ın yönetim anlayışında faiz her türlüyle yasaklanmıştır; bu nedenle mevcut sistemde yasak olan tefecilik ve yasal olmayan faiz uygulamalarının tümü, resmi ve gayri resmi faiz işlemleri dâhil, faize benzer her türlü eylem yasak kapsamındadır. Söz konusu ve benzeri birçok kuralın İslami şeriat hükümleriyle benzerlik taşıdığı görülmektedir (Yıldırım, 2022, s. 92). Bu devlet çerçevesinde kabadayılık, efelik ve külhanbeylik gibi doğrudan devlet düzenine ve kamusal otoriteye karşı gelme ve itaatsizlik gösteren davranışlara kesinlikle tolerans gösterilmeyecektir. Hatta bu tür eylemleri ve davranışları sergilemeye teşebbüs eden bireyler, kamusal alanlarda sergilenerek, giysileri yırtılıp, saçları kesilerek ve kamunun önünde devlet tarafından cezalandırılarak düzene uymaya zorlanacaktır (Kısakürek,2021: 328-333).

Necip Fazıl, Türkiye'nin ideal devlet yapısını şekillendirirken, ülkenin sadece Müslüman Türkler tarafından yaşanabilir hale gelmesi gerektiğini savunmaktadır. Ona göre bu durum, Türkiye'yi "hain ve muzlim unsurlar"dan arındıracaktır. Dolayısıyla "hain ve muzlim unsurlar" olarak tanımladığı gruplar Yahudiler ve dinden çıkanlardır. Dinden çıkanlar, ülkenin zenginliklerinin büyük bir kısmını kontrol ettikleri için, bu kişilerin mal varlıklarına el konularak sadece bir yıl geçinmelerine yetecek kadar imkân bırakılmalı ve ardından topluca sınır dışı edilmelidir. Yahudilere gelince, herhangi bir mülklerine el konmadan doğrudan sınır dışı edilmeleri gerektiğini öne sürmektedir. Azınlık gruplarının, tercih ettikleri devletin koruması altına alınmaları ve mülkiyet haklarının korunması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca, bu kişilerin Türk topraklarındaki herhangi bir taşınmaz mal sahibi olmadan, devlet tarafından mülklerinin satın alınması suretiyle ülkeden uzaklaştırılmaları öngörülmektedir. Özetle, Necip Fazıl'ın devlet anlayışında "ana ölçü: 'Ya bizden ol ya da bizden ayrı' dan ibarettir." (Kısakürek,2021: 334-335).

Necip Fazıl Kısakürek'in devlet düzeni perspektifinde, sinema gibi medya araçlarının devlet otoritesi ve denetimi altında bulunması gerektiği savunulmaktadır. Bu kapsamda, hem yerli hem de yabancı tüm yayınlar dâhil edilmelidir. Batılı medyanın, özellikle sinema sektöründe sıklıkla işlenen; "hırsızlık, rezalet, fuhuş, macera ve başıboşluk" temalarının toplumun ahlaki yapısına zarar verebileceğini öne sürer. Bu nedenle, bu türden zararlı yayınların kesinlikle yasaklanması gerektiğini belirtir. Yararlı ve bilgi verici içeriklerin ise yayınlanmasına izin verilir. Bu standartlar yerli medya için de geçerlidir (Yılmaz, 2023: 78). Necip Fazıl'a göre, bu tür bir devlet yapısında dans etmek de kesinlikle yasaktır; zira dans, karşı cinsi çekici bulma ve birbirlerine fiziksel çekimle yaklaşma eğilimini teşvik etmektedir, bu da zina olasılığını artırmaktadır (Kısakürek,2021: 336-339).

Necip Fazıl'ın ideal devlet anlayışında heykeltçilik faaliyetleri yasaklanmalıdır. Bundan dolayı ölümlü bireylere bağlılık gösteren kişiler, bu bireylerin ölümü üzerine, kalan boşluğu heykeller aracılığıyla doldurma çabasına girer ve bu yolla teselli ararlar. Ancak eğer kişiler, bireylerin kendilerine değil de onların düşünce ve amaçlarına bağlı olsalar, bu tür bir durum meydana gelmeyecektir. Ayrıca bu devlet idealinde, basılı yayınların tamamen özgür olması gerektiği düşüncesi de ortadan kaldırılmalıdır. Bütün basılı yayınlar, devletin onay ve tasdik sürecinden geçirilerek yayımlanmalıdır. Bu durum, basın sektörü kendini denetleyebilecek düzeye erişinceye kadar devam etmelidir (Kısakürek,2021: 341-343).

Necip Fazıl'ın devlet ideolojisinde üniversiteler köklü bir değişime uğrayarak "külliye" olarak adlandırılmalı, karma eğitim sona erdirilmeli ve kadınlar, öncelikle ev hanımı olarak yetiştirilmeli veya akademik çalışmalar ve öğretmenlik mesleği için özel kadın külliyelerinde eğitilmeleri gerektiği öngörülmektedir. Bu eğitim modelinde, her bir külliye bölümünde yüzden fazla öğrenci bulunmaması esas alınmalı, ihtiyaç duyulduğunda yeni külliyeler inşa edilmelidir. Ayrıca, bu külliyelerde askeri

disiplinle yönetim sağlanarak dikkatsizlik ve lakaytlık önlenmeli, alkol, sigara, kumar gibi zararlı alışkanlıklar kesinlikle yasaklanmalı ve sürekli kontrol altında tutulmalıdır (Kısakürek,2021: 351-352).

Necip Fazıl Kısakürek'in devlet görüşü, İslam'ın öğretileri ile tam bir uyum içinde şekillenmiş, toplumun tüm kesimlerine nüfuz edebilen kuvvetli ve köklü bir yapıya dayanmaktadır. Necip Fazıl'ın "Başyücelik" adını verdiği bu idari yapı liberalizm, komünizm ve faşizm gibi ideolojilere de meydan okuyabilecek özellikler taşımaktadır. Bu yönetim şekli, İslam'ı dünya çapında temsil edebilecek bir vazifeyi üstlenmek zorundadır. Necip Fazıl'ın bu devlet anlayışı, teorik bir çerçeveden öte İslami değerlerin çağdaş devlet düzeni ile bütünleşmiş somut bir modelini ortaya koymaktadır. Ancak sadece Necip Fazıl Kısakürek değil Nurettin Topçu da devlet düşüncesi geliştirmiş bir diğer önemli düşünürümüzdür. Bu nedenle Topçu'nun devlet anlayışına da ayrıntılı bir şekilde bakmakta fayda vardır.

3.2. Nurettin Topçu'nun Devlet Anlayışı

Nurettin Topçu devlet düşüncesini en genel manasıyla Hegel'in: "Devlet, ilahi iradenin yeryüzünde gözükmesidir." ifadesiyle belirtmiştir. Topçu'ya göre devlet: "Bir millet kütlesi meydana gelince onda hâkimiyetin mutlaka belirdiği bir hakikattir. Bundan dolayı devlet mevcudiyetini tanıdığımız irade; "milletin hem eseri, hem sembolü, hem varlığının kefilidir." Ayrıca devlet, milletin mevcudiyetinden meydana gelen, milleti temsil eden ve onun devamlılığını sağlayan güçtür (Topçu,2020:51-52; Yıldırım, 2015: 40). Dolayısıyla ona göre: "Devlet Allah'a doğru yoldur." diye ifade edilen ve bu ifadeye inanılan yerdir. Devletin varlığının işareti olan irade ise; "mesuliyet iradesiyle birleşip milletin fertlerinin hepsini aşan bir güç olarak yükseldiği zaman o devlet yücedir ve hâkimiyeti mukaddestir." (Ergin, 2019: 88). Bu görüşlerinden de anlaşılacağı üzere egemenliği metafizik boyutta ele alan Topçu'nun milli devlet görüşü şu şekildedir: "Milli devlet, sefaletimizin değil, düşüncemize inen ilahi ilham ile aşkın bir varlık olan devlettir." (Topçu,2020: 127; Demir,2018, s. 64).

Devlet ve devlet idaresi Nurettin Topçu'ya göre milli ve teokratik unsurların bulunduğu bir devlettir. Ona göre devlet, belli bir toprak üzerinde egemenlik kuran insan topluluklarının oluşturduğu manevi bir varlıktır. O, devleti milletin var oluşunun ruhu olarak betimlemektedir ve devlet millet iradesinin somutlaştığı mekândır. Vatani tek başına bir ceset, cansız bir beden olarak kabul etmektedir; dolayısıyla millet de bu vücudun canı, devleti ise ruhu olarak değerlendirmektedir. Bu sebeple devlet, millet bilincinin bir yansımasıdır (Doğan,2017: 88).

Nurettin Topçu devletin en üstün idare şeklini, mesuliyet ve otoriteyi birleştiren hareketleriyle, her an büyük bir mahkemenin huzurunda hesap verir pozisyonda olan önde gelen ruhları yönetimde göreve getirme ve bu bireysel değerlerin faaliyetlerini kısıtlayacak yıkıcı güçleri engelleme yeteneğine sahip olan idare şekli olarak tanımlar (Topçu,2020: 122). Topçu, ideal devlet tasavvurunda, mesuliyet taşıyan, otoriter, insani sevgi üzerine bina edilmiş ve bireysel yeteneklerin gelişimini destekleyen bir yönetim biçimi vardır. Bu ideal devlet anlayışının en eksiksiz örneklerinin, Hz. Ömer ve Yavuz Sultan Selim dönemlerindeki devletlerde tezahür ettiğini öne sürer (Yılmaz, 2010: 75). Devlet yapısında en üst düzeyde ilahi otorite olan Allah yer alır ve yöneticiler de iradelerini Allah'a teslim ederek, O'nun emir ve yasaklarına uygun şekilde hareket ederler (Topçu,1978: 246; Şahin, 2015: 60).

Topçu, devlet ve devlet idaresindeki görüşlerinin en yukarısında yer verdiği otoriteyi ideal devlet anlayışında şöyle belirtmiştir: "Devlet kavramını meydana getiren, birlik halinde bir halk kütlesi ve vatan toprağıyla idare edici iktidardır. Bu üç unsurdan en esaslı ve başta geleni, iktidar veya otorite dediğimiz manevi kuvvettir. Bu manevi kuvvetin bulunmadığı yerde devlet yoktur." (Topçu, 2020: 161). Devletin temeli ve varlığının hikmeti olan otoriteyi de otoriteli ve otoritesiz olarak sınıflandırmıştır.

Otoritesi olmayan devlet, devlet olamaz. Eğer böyle bir devlet mevcut ise de yolsuzluk ve haksızlıkla ayakta duruyordur. “Onda bir ruh yoktur ve az zamanda çökecektir. İradesi azalan devlet, çökmeye doğru gitmektedir. Devletin iradesinin zayıflaması, onun mistik varlığının yarattığı mukaddesat bağlarının koparılması suretiyle olur.” (Bahadır, 2002: 90). Dolayısıyla mukaddesat bağlarının kopması, manevi kuvvetin bulunmadığı anlamına gelmektedir.

Topçu devlet otoritesinin kalıcılığını, tüm bireylerin aynı şekilde kanunlara tabi olmasında görür. “Bu itaatin mutlak olduğu yerde devlet kuvvetlidir. İtaatin gevşediği yerde devlet zayıftır.” Devletin yüceliği, “dağda ve şehirde kanunları yürüten zabıtasının kudret ve adaletini görmek kâfidir. Polisle jandarmanın kanun sayıldığı yer ideal devletin vatanıdır.” Eğer bu kuvvetler, halka zulmederse, devlet yıkılır ve halk onlara itaat etmezse de devlet içten yıkılır. Bu sebeple: “Ferdî hırslarla menfaat pençelerinin uzandığı sahada ‘buraya devlet eli uzanmaz’ denmemelidir.” Böylesi bir durumda devletin vücudunda yaralar açılır. Devlet otoritesi barış ve huzur içinde varlığını sürdürecektir ve kendisini zulümden koruyacaksa bu ancak mesuliyetle mümkün olacaktır (Şehsuvaroğlu, 2011: 123).

Topçu’ya göre devlet fikri mesuliyetten ayrı düşünülemez. “Devlette mesuliyet ise, hâkim olanın idare edilen zümreye verdiği söz demektir.” Otorite, “mesuliyet iradesiyle birleşip milletin fertlerinin hepsinin ortak iradesini deruhte ettiği zaman devlet kutsaldır ve egemenliği de mukaddestir.” Topçu, devlet iradesinin zayıfladığı zaman bireylerde güvenin azalmaya başladığını belirtmiştir (Topçu, 2020: 57-59). Mesuliyet taşımayan bireylerin kendi haklarını kendilerinin alacağına dair inancın açıkça okunabildiği; mesul olanların ise, gelecekte verecekleri hesapları daima adalet ölçütüne dayandırma zorunluluğunu duyduklarını savunmaktadır. Belli bir süre yönetimde kaldıktan sonra ardında hiçbir iz bırakmadan ve vefa hissetmeden devlet kapısından çekip giderim anlayışında olanlar, devlette sorumluluk ideallerini gerçekleştirme imkânı bulamazlar (Topçu, 2020: 163).

Topçu mesuliyet varsa devletin orada olacağını, yoksa devletin gerileyeceğini ve yerini anarşiye terk edeceğini ifade etmektedir. Mesuliyetin ortadan kalktığı zaman devletin sözünün “masal gibi” dinleneceğini söylemektedir. Ona göre herkes devletten azamet ve şecaat bekler ve yine herkes yıkılan enkazın diriltmesini ister. Ancak hiçbirinin bu mesuliyeti taşıyacak gücü kalmamıştır. “Devlet her yerde yıkılmıştır da onlar yine devletin merkezine gözlerini dikerler. Hâlbuki hâkimiyetin mesuliyetle yaşatıldığı her yerde devlet vardır. O, bedendeki ruh gibidir. Ruhu yalnız sinir sisteminin merkezinde aramak hatadır, belki varlığımızda hayatın yayıldığı her yerde ruh barınmaktadır. Bedendeki ruh gibi, milletin varlığını yaşatan ve kuşatan devlet, o varlığın her tarafına sirayet eder.” (Topçu, 2020: 54).

Mesuliyetin olmadığı yerde yukarıdaki ifadelerden de anlaşılmalıdır ki ahlaki birtakım problemler ortaya çıkacaktır. Bu sebepten Nurettin Topçu’nun, İslam ahlakı ve inancının öngördüğü, bireysel çıkarların, arzuların ve rekabetin ötesinde, mutlak bir irade ile yönetilen ideal bir devlet vizyonuna sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bu ideal devlet yapısı, bazı temel sorun veya konular üzerine kuruludur: Kültür ve ahlâk, adalet ve çalışma... Kültür ve ahlak, “bütün öğretim işleri ile din ve sanat çalışmalarından” meydana gelen bir davadır. “Adalet davası, fertler arasındaki her türlü mukavele meselelerini, mülkiyet, maaş, miras ve her türlü kazanç şekillerini çözümlenmeyi içine alacaktır.” Üçüncü davayı oluşturan çalışma davası ise; ekonomi, sağlık, yol ve bunun gibi emek şekillerini içerir (Topçu, 2018: 55-56). Sonuç olarak devletin temelinde yer alan üçüncü unsurun ahlak olduğu görülmektedir. Devletin temellerini dayandırdığı ideal devlet milli, manevi, otoriter ve ahlaki bir devlettir. Buna göre Topçu’nun idealindeki devlet bütün unsurları ile milli bir devlettir.

Topçu ideal devletini anlatırken “milli devlet nedir?” sorusunu sorar ve bu devlet, “milletin yüzyıllara gömülü iradesini dış tesirlerden koruyarak yaşatan devlettir.” Milleti için çalışırken bireylerin zayıflıkları

ile geçmişten bu yana adet olduğu üzere onun ifadesiyle “şahsi menfaat arzularını köstekleyen” bir devlettir. Milli devlet, milletini kendisi için çalıştırıp yaşatırken “yabancı aruzlarla dışarıdan sarkan menfaat dallarını birer birer budayacak”tır. Ona göre; milli devletin politika stratejisi diğer devletlerle rekabet etmek değil, bu hedeflerin toplum yaşamına derinlemesine nüfuz eden köklerini ne olursa olsun yok etmektir. Milli devletin ne yabancı okulları vardır ne de ortak pazarları. “Milli devlet, gazetelerini her gün başka bir ideale satılan karakter katilleri halinde yaşatmaz.” Bundan dolayı radyonun da sadece yabancı milletlerin kendi hevesleri için hiçbir kötü emele alet olamayacağı “milletin gayesine bağlı millet mektebidir.” (Topçu,2020: 125-126). Görüldüğü gibi milli devlet her kurumunda milli hedeflerine hizmet edecek şekilde tasarlanmış bir devlet olacaktır.

Nurettin Topçu, milli devletin çocuklarının finansal ödemeye değil, millete olan bağlılık ve hizmet vaadi ile eğitim göreceklere savunmaktadır. Milli devlet, bireylerin büyük yapılar inşa etmesiyle övünmez; toplum için geniş ve eksiksiz yolların açılmasıyla iftihar eder. Kentlerindeki otomobillerin sayısı yerine, yollarda yürüyenlerin refahını artırmak milli devletin temel amacıdır. Şehri hastalıklardan koruyacak şekilde tertemiz yapmak gerekmektedir. Ona göre çarşı ve salonlarında yabancı ses ve renklerle şekiller bulunmaz. O mektebi, milli kültürü teknik bilgisinden çok yükseklerde tutan mektebin devleti şeklinde tarif eder. Çünkü milli devlet, kitaplarında ve okullarında kendi dilinin yabancı dillere karşı üstünlüğünü sürdüren, bilimi ve ahlakı yönlendiren devlet olmalıdır. Aynı zamanda milli devlet, “dinini ve dilini koruyabilen kutsal kurumlara” sahiptir (Topçu,2020: 126-127; Demir,2018: 70). Topçu'nun devlet görüşüne göre üstten alta devletin her tarafı millileştirilmelidir.

Sonuç olarak; milli devlet, toplumun sadece temelinden değil, zihniyetinden beslenen devlettir. Paranın ve kalabalığın değil, adaletin ve sevginin hüküm sürdüğü devlettir. “Milli devlet teknikten önce insanı yetiştiren, insana önem veren devlettir. O temelinde iktisat devleti değil, ahlak devletidir.” (Topçu, 2020: 127; Ergin,2019: 100). Topçu'nun milli devlet kavramsallaştırması, Fransız Devrimi sonrasında dünya çapında yaygınlaşan, vatan ve toprak odaklı milliyetçiliğin bir yansıması olarak düşünülebilir. Bu düşünce yapısı, mistik ve tasavvufi unsurların bir sentezi üzerine kurulmuştur. Diğer yandan, Topçu'nun milli devlet anlayışı bir yönüyle ütopyik düşüncelere dayanmakta, diğer yönüyle ise modern çağda oluşturulan ulus-devlet modelleriyle paralellik göstermektedir. Sezai Karakoç da, Necip Fazıl ve Nurettin Topçu gibi ideal bir devlet düşüncesine sahiptir. Bundan dolayı onun devlet anlayışına bakmak da kaçınılmaz hale gelmiştir.

3.3. Sezai Karakoç'un Devlet Anlayışı

Sezai Karakoç, devleti toplum içerisindeki yapıların en önemlisi olarak görür ve diğer tüm yapılar ile bireyler üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu belirtir. Tarihsel süreç boyunca sürekli var olan devlet, zamanın getirdiği zorunluluklar altında genişleyerek ve evrilerek, derinlemesine tarihsel ve sosyolojik anlamlar barındıran çok katmanlı bir olgu olarak önümüze çıkmaktadır. Bireylerin inanç ve ideolojileri devleti şekillendirirken, devletin ideolojisi de insanların inanç, düşünce ve ahlak gibi toplumsal unsurlarını biçimlendirir (Karakoç,2020: 46; Solak,2022: 70). Karakoç, adaletin ve hakikatin tahakkuku için devlet kudretinin zaruri olduğunu öne sürer. Günümüzde, doğu ve batıda mevcut olan süper güçlerin insanların geleceklerini tehlikeye attığını, Müslümanların ise kendi süper güç yapılanmalarını oluşturma ve büyük devletlerini tesis etme vaktinin geldiğini belirtir. Müslümanlar için tek bir vatanın var olduğu düşüncesindedir (Karakoç,2002: 95).

Karakoç'a göre; sahip olduğumuz tek vatan; “İslam ülkesidir; Dar-ül İslam denir.” Eğer ülke adı olarak isim verilecekse İslami literatüre göre “İslamiye” denilebilir. Bir milletimiz olduğunu ve milletin adınısa “İslam Milleti” olduğunu ifade eder. İslam milletinin bir medeniyeti vardır, bu medeniyetin adı

da İslam Medeniyeti'dir (Karakoç,2002: 95-96). "Ülkemiz deyince, artık anlıyorsunuz ki bütün İslam Âlemi'ni kastediyorum." diyerek tek vatanın İslam Âlemi olduğunu kastetmektedir (Karakoç,2002: 116). İslam devletinin, adalet ve fazilet temelleri üzerine kurulmuş, kuvvetli bir misyon ile donatılması gerektiğini düşünmektedir. Aksi halde, bu devlet yapısının uzun vadeli bir süreklilik gösteremeyeceği öngörülmektedir (Karakoç,2003: 70; Baş, 2021: 85).

Karakoç, misyon sahibi olmayan milletlerin yok oluşunu kaçınılmaz olduğunu, bir misyonu olan milletlerin tarihte şan ve şerefle anıldığını belirtmektedir. Misyonu olan milletlere Selçuklu ve Osmanlı devletlerini örnek gösterir ve Roma İmparatorluğu'nun da bir misyonu vardır. Bu misyonun adı "PaxRomana"dır. "Missonları güya sulh ve düzen getirmektir. Ama temelinde, Romalıların dünyaya hâkimiyeti niyeti yatıyordu. Bunun karşısında, İslam Medeniyeti'nin ilkesi olan "Paxİslamica" diyebileceğimiz İslam sulhu, yani dünyadan fitnenin kalkması, bizim medeniyetimizin ve milletimizin her zaman için ideali olmuştur." (Karakoç,2003: 90; Solak,2022: 72).

Karakoç, "Suudi Arabistan modeli, İran modeli gibi modeller, ancak kendi coğrafya ve geleneklerinin çizgileriyle sınırlı kalmaya mahkûmdurlar. Irk ve coğrafyayı aşacak yeni bir model oluşturma, ancak bundan sonra, tüm İslam aydınlarının katılacağı yeni bir diriliş atılımıyla mümkün olabilecektir. Geçmişte, Osmanlıların başardığı büyük oluşumun taklidi ve benzeri değil de, anımsattığı yepyeni bir birlik modelidir gerekli olan, beklenen ve gerçekleşme umudu olan " sözleriyle yeni bir model arayışına girer (Karakoç,2022: 109-110).

Karakoç; Türk, Arap, Acem, Zenci ve diğer etnik kökenlerden ve ülkelerden bireyleri bir araya getirebilen bir model arayışındadır. Bu model, tüm İslam dünyasının askeri, ekonomik ve siyasi güçlerini tek bir çatı altında toplayabilen bir yapı olmalıdır. Sosyalizm ve Kapitalizm dışında, dünyada güçlü bir alternatif oluşturabilecek bir yapı gözler önüne serilmelidir; üzerinde güneş batmayan, hakiki bir devlet idealidir. Karakoç'un vizyonunda bu model, tüm Batılı güçlerin Haçlı ruhu ve istilacı tavrına karşı koyabilecek bir federal yapı, devlet veya blok kurma kapasitesine sahip olmalıdır. Bu yapı, bunalan insanlığın tek umudu olarak yeni bir çağın kapılarını aralayıp, zulüm çağını sona erdirecek bir devlettir (Baş,2021: 95).

Karakoç, devleti teşkil etmenin her topluluğa nasip olmayacağını, ancak bir medeniyet temeline sahip ve millet statüsü kazanmış toplulukların devlet oluşturabileceğine inanmaktadır. Ona göre, devlet inşa edebilmek için öncelikle millet olmak gerekmektedir. Millet olabilmek için de bir medeniyet temeline dayanmak şarttır. Ayrıca, tarih boyunca en büyük milleti meydana getirmemizin sebebinin, en üstün medeniyete sahip olmamız gerçeğinde yattığını ifade eder (Karakoç,2003: 68).Karakoç, Müslüman devletlerde imparatorluk soylularının uzun ve sağlıklı bir yaşam sürdürdüğüne, yıllar boyunca iktidarlarını koruyarak uzun süre hükümlük yaptıklarına vurgu yapar. Hakiki olarak tanımladığı bu devletlere Roma, Bizans, Abbasi ve Osmanlı devletlerini örnek gösterir. Bu devletler; boyutları, nüfusları, milletleri büyük ve " mutlaka nükleer güce sahip ve bilginleri en teorik pozitif bilimlerde ileri seviyede ve sanatçıları, bilim adamları da kendi alanlarında dünyada en yüksek seviyede olanlarla yarışabilecek bir toplum, bir millet, bir devlet" şeklindedir. Ayrıca bu devletlerde "birçok din ve mezhebin bir arada " olduğuna dikkat çeker (Karakoç,2003: 83; Solak,2022: 109).

Karakoç, İslam toplumunun tek ve büyük bir devlet bilincine sahip olması gerektiğine geçmiş tecrübelerle dayanarak işaret eder. Nitekim: "Acaba iki devlet, iki Müslüman devlet olur mu?" sorusuna, belli koşullar altında mümkün olabileceği cevabını verir. Ona göre, birçok âlimin desteklediği bu görüşü bazı âlimler şartlar sağlanırsa gerçekleştirebilir. Birinci şart, bu devletler birbirlerine düşmanca bakmayacaklar, birbiriyle savaşmayacaklar ve birbirlerinin topraklarına göz dikmeyeceklerdir. İkinci

şart, bu devletlerin hepsi İslam'a uyacaktır ve üçüncü şart, bu devletlerden birine zarar gelir ya da saldırıya uğrasa hepsi mağdur olanın yanında yer alacaktır (Karakoç,2003: 117).

Karakoç, toplumsal yapılar içerisinde merkezi öneme sahip olan devletin, ifrat ve tefrit arasında bir dengeyi muhafaza etmesinin zorunluluğuna vurgu yapar. Otoritenin reddedilmesi, anarşiye zemin hazırlarken, bireyi göz ardı ederek tüm yetkiyi devlete atfetmenin geçmişte Firavunlar ve Nemrutlar gibi figürlerin öncülük ettiği otoriter sistemlere yol açacağını öne sürer. Onun görüşüne göre, toplumsal ve bireysel huzur, bu iki uç arasında sağlanacak denge ile mümkündür (Karakoç,2020: 47; Baş,2021: 100). Karakoç, Batılı güçlerin 17. yüzyıldan itibaren İslam dünyasına milliyetçilik maskesi altında ırkçılık virüsünü bulaştırdığını ileri sürer. İslam'da millet kavramının mevcut olduğunu, ancak gerçek anlamda sadece İslam milliyetçiliğinin mümkün olduğunu savunur. Karakoç'a göre, Batılıların İslam'ın millet anlayışını örseleyerek ırkçılığı milliyetçilik olarak sunması, temel kavramların çarpıtılması anlamına geldiğini söyler. Bu durumun, İslam milletinin parçalanarak bölünmesine yol açtığını belirtir (Karakoç, 2022: 18; Solak,2022: 112).

Osmanlı İmparatorluğu'nun ırk kavramına mesafeli duruşu, bu potansiyel tehlikeden uzun bir süre korunmasını sağlamıştır. Karakoç'un devlet anlayışına göre; Osmanlı İmparatorluğu, kendi devletine "Osmanlı Devleti" terimini kullanmamıştır; bu ifade Tanzimat dönemiyle birlikte Avrupa'dan ülkemize ulaşmış bir kavramdır. Hanedan için Al-i Osman, devlet için ise yüce devlet tabiri kullanılmaktaydı. Küresel bir güç olma amacını kendilerine hedef olarak belirlemişlerdi. Memluk ve Kırım Hanlıkları gibi yapıların büyük bir devlet haline gelemeyip tarih sahnesinden silinmelerinin ardında, aşiretçi geleneğin bırakılmamış olması yatar (Karakoç, 2020: 66). Karakoç İslam Devleti'nin, ahireti amaçlayan bir dünya devleti olarak görüldüğüne ve bu nedenle Osmanlı'nın "yüce devlet" anlamında olan "Devlet-i Aliye" ismini kullandığına dikkat çekmektedir. Osmanlı, farklı anlayışlarla İslam'ı, "düzen" şeklinde kabul etmiştir. İran ve Suudi Arabistan dönemin milliyetçilik duygusunun tesiri altında kaldığından "İran İslam Cumhuriyeti" veya "Suudi Arabistan Devleti" diye isimlendirilmiştir. Bu isimlendirmeler, devletlerin dönemin baskısı altında olduğunu açık bir delildir(Karakoç,2020: 63; Demir,2019: 86).

Karakoç, İslam'ın devlet yapılanmasında sorumlulukların "emanet" niteliğinde olduğunu vurgular ve Kuran'ı Kerim'in: "Emanetleri ehil olanlara veriniz." şeklindeki öğretisini hatırlatır. Karakoç'a göre, bu prensip büyük bir devletin var oluş prensiplerinden biridir. "Meşveret" prensibi (Danışma), "Adaletin sağlanması" prensibi, "Barış" prensibi ve "Helal Kazanç İlkesi" ile İslam devlet yapısı, ideal devlet olma yolunda belirlenmiş sınırlar çizmiştir (Karakoç, 2020: 74-75; Ergin, 2019: 97). Karakoç, devlet ifadesiyle öz medeniyetimizi ve milletimizi temsil eden ulusal yapıyı kastetmektedir. Bu bağlamda, Ortadoğu'da Müslüman aydınların öncülük edeceği büyük ve muazzam bir süper devlet fikrini dile getirmektedir (Karakoç, 2003: 118). Ona göre, bu devletin ülküsü, insanlık idealiyle ve dolayısıyla medeniyet ruhu ile bütünleşmedikçe, insanlık için zulümden başka bir anlam ifade etmeyecektir (Karakoç,2020: 53). "İslam'da, Kuran'da devlet yoktur" şeklindeki görüşleri ele alan Karakoç, bu düşüncüyü benimseyenlerin ciddi bir yanılğı içerisinde olduğunu savunmaktadır (Karakoç,2003: 121).

Peygamber Efendimiz, ilk dört halife, Abbasiler, Emeviler, Selçuklular ve Osmanlılar, devlet kurmanın zorunlu olduğunu, bireylerin müslümanlıklarının ancak İslam toplumu içinde anlam kazanabileceğini savunmuşlardır. Eğer bir İslam milleti mevcut değilse, bireylerin İslam inancı da temelsiz kalır. Gerçekten de, İslami düzenin yıkılmasının ardından, günümüz gençliğinin kökensiz bir şekilde yetiştirildiği gözlemlenmektedir (Karakoç, 2003: 121). Karakoç, Ortadoğu'da İslam dünyası için süper bir İslam devletinin varlığını zorunlu görmektedir. Bu durum siyasi faaliyetlerin temelini oluşturur. Böylesi bir devletin eksikliğinin yol açtığı felaketlerin örnekleri çağımızda fazlasıyla görülmektedir.

Son olarak yine onun ifadeleriyle belirtilmelidir ki, “Bosna-Hersek’te, Azerbaycan’da, Filistin’de, Irak’ta bunca kan kolayca akıtılamazdı (Karakoç, 2002: 97). Rusya’da, izin almadan ezan okuyamayan Müslüman toplumunun günümüzdeki hali de gösteriyor ki, insan ancak kendi devletinde dinini özgürce yaşayabilmektedir.” (Karakoç, 2003: 67; Şahin, 2016: 88).

4. Karşılaştırmalı Analiz

Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu ve Sezai Karakoç’un devlet ile ilgili görüşleri aşağıdaki tabloda kısaca özetlenmiştir.

Tablo 1: Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu ve Sezai Karakoç’un devlet ile ilgili görüşleri

Düşünür	Devlet Tanımı	Devletin Temel İlkeleri	İdeal Devlet Yapısı	Devletin İşlevleri
Necip Fazıl Kısakürek	Devlet, topluma yön veren ve ihtiyaç duyulduğunda müdahalede bulunan bir mekanizmadır.	Baş Yücelik Devleti: Devlet her türlü faaliyet ve bireyin yaşamında yer almalıdır.	İslami normlara uygun, otoriter ve merkezî bir yapıdır.	Bireylerin refahını sağlama, sosyal adaleti sağlama ve toplumu yönlendirme.
Nurettin Topçu	Devlet, milletin mevcudiyetinden meydana gelen, millet temsil eden ve devamlılığını sağlayan bir güçtür.	Mesuliyet ve Otorite: Devletin iradesi milletin iradesiyle birleşmeli ve adalet sağlanmalıdır.	Teokratik unsurlar taşıyan, milli ve manevi değerlere dayalı, otoriter bir devlettir.	Adaletin sağlanması, toplumsal düzenin korunması ve kültürel değerlerin yaşatılması.
Sezai Karakoç	Devlet, bireylerin inanç ve ideolojilerini şekillendiren, toplumun merkezi yapısıdır.	Adalet ve Hakikat: Devlet adaletin ve hakikatin tahakkukunu sağlamalıdır.	İslam birliği ve kardeşliğine dayalı, geniş kapsamlı ve bütünleştirici bir devlettir.	İslam milletinin birliğini sağlama, adaletin ve barışın tesis edilmesi, toplumsal huzurun sağlanması.

Yukarıda detaylı şekilde incelediğimiz üç yazarın devlet anlayışları dikkate alındığında, düşünürlerin devlet anlayışlarının devlet tanımı, temel ilkeleri, ideal yapısı ve işlevleri ekseninde toplandığı görülecektir.

4.1. Devlet Tanımı:

Necip Fazıl, devleti toplumun her alanına müdahil olan ve ihtiyaç duyulduğunda yönlendiren bir mekanizma olarak tanımlamıştır. Bu bakış açısı, devlete bireylerin yaşamlarında merkezi bir rol atfetmektedir.

Nurettin Topçu, devleti milletin iradesini temsil eden ve bu iradeyi sürdüren bir güç olarak görmektedir.

Ona göre devlet, milletin varlığına ve devamlılığına hizmet eden bir yapıdır.

Sezai Karakoç ise devleti, bireylerin inanç ve ideolojilerini şekillendiren merkezi bir yapı olarak tanımlar. Ona göre devlet, toplumun değerlerini yansıtır ve yönlendirir.

4.2. Devletin Temel İlkeleri:

Necip Fazıl'ın temel ilkesi, devletin her türlü faaliyeti ve bireyin yaşamını kapsamaması gerektiğidir. Bu, devletin geniş yetkilerini ve merkeziyetçi yapısını ortaya koymaktadır.

Nurettin Topçu, mesuliyet ve otoritenin bir arada bulunmasını, adaletin sağlanmasını vurgular. Bu, devletin hem güçlü bir otoriteye sahip olması hem de adil olması gerektiği anlamına gelmektedir.

Sezai Karakoç, adaletin ve hakikatin devlet tarafından sağlanması gerektiğini savunmaktadır. Devletin görevi, toplumsal adaleti ve hakikati tesis etmektir.

4.3. İdeal Devlet Yapısı:

Necip Fazıl'ın ideal devlet yapısı, İslami normlara dayalı, otoriter ve merkeziyetçi bir devlettir. Dolayısıyla devlet, toplumun her alanında aktif rol alır.

Nurettin Topçu'nun ideal devlet yapısı, teokratik unsurlar taşıyan, milli ve manevi değerlere dayalı bir devlettir. Ona göre devlet, milletin ruhunu temsil etmeli ve yaşatmalıdır.

Sezai Karakoç'un ideal devlet yapısı ise, İslam birliği ve kardeşliğine dayalı, geniş kapsamlı ve bütünleştirici bir devlettir. Bu yapı, tüm İslam dünyasını kapsayan bir birlik oluşturmayı hedeflemektedir.

4.4. Devletin İşlevleri:

Necip Fazıl'a göre devletin işlevleri, bireylerin refahını sağlamak, sosyal adaleti tesis etmek ve toplumu yönlendirmektir. Dolayısıyla devlet, bireylerin yaşamlarında doğrudan rol oynamaktadır.

Nurettin Topçu, devletin işlevlerini adaletin sağlanması, toplumsal düzenin korunması ve kültürel değerlerin yaşatılması olarak tanımlar. Ona göre devlet, toplumsal ve manevi düzenin koruyucusudur.

Sezai Karakoç'a göre devlet, İslam milletinin birliğini sağlamak, adalet ve barışı tesis etmek ve toplumsal huzuru sağlamakla yükümlüdür. Devlet, İslam dünyasının birliği ve refahı için çalışmalıdır.

Necip Fazıl'ın devlet anlayışı daha merkeziyetçi ve otoriter bir yapı öngörürken, Nurettin Topçu ve Sezai Karakoç daha manevi ve ahlaki temellere dayalı bir devlet yapısını savunur.

Üç düşünür de adaletin sağlanması gerektiğini vurgulasa da Necip Fazıl daha pratik ve doğrudan müdahaleci bir devlet tasavvur ederken, Nurettin Topçu ve Sezai Karakoç daha ideolojik ve metafizik bir devlet anlayışını benimser.

Sezai Karakoç'un devlet anlayışı, İslam dünyasının birliğini ve bütünleşmesini hedefleyen geniş kapsamlı bir yapıyı öne çıkarırken, Necip Fazıl ve Nurettin Topçu daha milli ve yerel düzeyde bir devlet modeli öngörür.

SONUÇ

Türkiye Cumhuriyeti tarihine damgasını vuran üç önemli aydını Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu ve Sezai Karakoç toplumsal, siyasi, düşünsel ve dini anlamda katkıda bulunmuşlardır. Her biri kendi perspektifinden toplumu değerlendiren ve yaşadığı toplumun eksik ve kangren taraflarını görebilen tabiri caizse birer toplum mühendisidir. Özellikle Necip Fazıl Kısakürek ve Sezai Karakoç edebi kimlikleriyle de Türk gençliğine birer yazılı miras bırakmışlardır. Hayatları, kişilikleri ve kimliklerinden daha çok düşünce dünyaları ile ortaya çıkan ve muhafazakâr düşünce geleneğini takip eden bu aydınlarımızın devlet anlayışları da bu mirasın bir parçası olmuştur.

Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu ve Sezai Karakoç'un ortak yönleri idealize ettikleri devlet görüşleridir. Bu ideal devlet anlayışını devletin ne olması ve nasıl olması gerektiği düşüncesinden hareketle inşa etmişlerdir. Bir diğer ortak yön ise, bu düşünceyi muhafazakârlık ve İslamcılık geleneği içinde şekillendirmeleridir. Üçü de devletin idari yapısından, toplumun inşasına kadar ahlaki, ekonomik, milli, dini ve hukuki yönleriyle ideal devlet anlayışlarını ifade etmişlerdir. İdeal devlet anlayışlarındaki farklılıklar daha çok nitelik ve içerik bakımından değişiklik göstermektedir. Bu anlayış içerisinde üzerinde ehemmiyetle durulması gereken bir diğer farklılık ise idealize ettikleri özgün görüşleridir.

Kısakürek, ideal devlet görüşünü daha çok dini ve milli unsurlarla örülü olarak, “baş yücelik devleti” olarak nitelendirdiği evrensel bir devlet düşüncesine sahipken, Topçu, “milli devlet” ismini verdiği Türkçülük ve Müslüman Anadolu Milliyetçiliği'ne dayanan bir devlet görüşüne sahiptir. Karakoç ise, diriliş davası içerisinde modern bir “İslam Devleti” idealini kurgulamaktadır. Kısakürek, devleti hastasına danışmadan onu iyileştiren ve tedavi eden bir hekim gibi, topluma yön veren ve ihtiyaç duyulduğunda müdahalede bulunabilen bir mekanizma olarak tanımlarken, Topçu, devleti milletin yüzyıllara gömülü iradesini dış tesirlerden koruyarak yaşatan devlet olarak tanımlar. Karakoç ise devleti, zamanın getirdiği zorunluluklar altında genişleyerek ve evrilererek, derinlemesine tarihsel ve sosyolojik anlamlar barındıran çok katmanlı bir olgu olarak yorumlamaktadır.

Kısakürek'te devletin idari yapısı toplumun her katmanına etki eder. “Başyüce” devletin her bir ferdinden sorumludur ve kendi çocuğuna iltimas gösteremez. Vatandaşlar ve “başyüce” birbirine karşı sorumlu olmak zorundadır. Bu devlette her bir fert iş sahibi olmalı, kanunlar önünde cezasını çekmeli ve “baş yücelik emirleri”ne herkes uymalıdır. Bu emirler; içkiden kumara, devletin dış sınırlarından iç sınırlarına, sinemadan basına, sokaktan üniversiteye, eğitimden kılık kıyafete kadar toplumun her katmanına belli yasaklar ve düzenlemeler getiren İslami esaslarla uyumlu emirlerdir. Necip Fazıl'ın bu devlet anlayışı, teoriden öte, İslami ölçülerle modern devlet düzenini birleştirmiş somut bir modeldir.

Topçu'nun idari yapısında ise otorite, mesuliyet ve ahlak önemli bir yer tutmaktadır. Otorite manevi bir kuvvettir ve otorite olmadan devlet olamaz. Otoritenin halka verdiği söz mesuliyettir. En üst düzeyde ilahi otorite(Allah)yer alır. Yöneticiler de iradelerini Allah'a teslim ederek, O'nun emir ve yasaklarına uygun şekilde hareket ederler. İdeal devlet yapısı, kültür ve ahlâk, adalet ve çalışma olmak üzere üç dava üzerine kuruludur. Ekonomiden eğitime, köyden kente, kültürden tekniğe, bilimden ahlaka, dinden dile uzanan yabancı hiçbir unsurun müdahale edemeyeceği insana önem veren milli bir devlettir. Topçu'nun ideal devlet anlayışı kendisinin de ifadesinde geçtiği gibi otoriter, dini ve manevi, ahlaki milli bir devlettir. Mistik ve tasavvufi unsurların üzerine kurduğu milli devlet anlayışı Fransız Devrimi sonrası ortaya çıkan ulus-devlet modelleriyle paralellik göstermektedir.

Karakoç, İslam milleti ve medeniyetine dayanan İslam Devleti'ni savunmuştur. Ona göre bu devlet beş temel ilkeye dayanır: Emanet, meşveret, adalet, barış ve helal kazanç. Dolayısıyla İslam Devleti,

adalet ve fazilet temelleri üzerine kurulmalı ve güçlü bir misyon ile donatılmalıdır. Tüm İslam dünyasını, diğer etnik kökenlerden ve ülkelerden bireyleri askeri, ekonomik ve siyasi güçlerini bir araya toplayabilen bir yapı olmalıdır. Batılı güçlere karşı koyabilecek feodal bir yapı, millet statüsünü kazanmış ve medeniyet temeline dayanan bir devlet olmalıdır. Müslümanlar için zorunlu olan husus, Hz. Peygamber'in Medine'de tesis ettiği ve daha sonra dört halife, Emevîler, Selçuklular ve Osmanlılar tarafından sürdürülen devlet gibi, İslam medeniyeti ve İslam milleti temelleri üzerinde, İslam hukuku ilkeleriyle donatılmış ve tüm Müslümanları kapsayacak güce sahip bir İslam devletini yeniden inşa etmektir.

KAYNAKÇA

- Ağcaoğlu A. (2015). Bir İktidar Biçimi Olarak Devlet Kavramı: Erken Dönem Sovyet Sinemasında İktidarın Görünümü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Ateş O. (2009). Katılımcı Demokrasi ve E-devlet Uygulamalarının Türkiye’de Demokratik Yönetime Etkileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ay H. ,Uçar Ö. (2015). Devletin Gelişim Süreci. İşletme Fakültesi Dergisi, 16 (2), 195-206
- Baş, M. K. (2021). Sezai Karakoç’un Medeniyet Anlayışı. İstanbul: İnsan Yayınları.
- Bahadır, M. (2002). Mukaddesat ve Manevi Kuvvet. Ankara: Bilge Yayınları.
- Çelik, A. (2022). Modern Türkiye’de Devlet Anlayışı. İstanbul: Akademi Yayınları.
- Demir, B. (2022). İslam ve Devlet: Teorik ve Pratik Yaklaşımlar. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Demir, M. (2018). Milli Devlet ve İlahiyat. İstanbul: Marmara Yayınları.
- Demir, M. (2019). İslam ve Devlet. Ankara: İlahiyat Yayınları.
- Doğan, A. (2017). Devletin Metafizik Temelleri. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Ergin, A. (2019). Nurettin Topçu ve Devlet Felsefesi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Ergin, A. (2019). Sezai Karakoç ve Devlet Felsefesi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Ergin, A. (2022). Necip Fazıl Kısakürek’in Düşünce Dünyası. İstanbul: Marmara Yayınları.
- Heywood A. (2015). Siyasetin Temel Kavramları. Ankara: Adres Yayınları.
- Kara, İ. (2013). İslam ve Devlet Düşüncesi. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Kara, M. (2022). Felsefi Düşünce ve Devlet Teorileri. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Karakoç S. (2002). Çıkış Yolu I. İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Karakoç S. (2002). Çıkış Yolu II. İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Karakoç S. (2003). Çıkış Yolu III. İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Karakoç S. (2020). Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I. İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Karakoç S. (2022). Fizik Ötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II. İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Karakoç S. (2022). Fizik Ötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi III. İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Kısakürek N.F.(2021). İdeolocya Örgüsü. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Ortaylı İ. (2014). İmparatorluğun Son Nefesi. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Şahin, H. (2015). İslam Devlet Teorisi. İzmir: Felsefe Yayınları.
- Şahin, H. (2016). Modern İslam Devlet Düşüncesi. İzmir: Felsefe Yayınları.

- Şahin K., ve Türkölmez O. (2021). Siyasi Düşünce'de Devlet ve Yönetim. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Şahin, R. (2015). Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemlerinde Devlet Anlayışı. Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları.
- Şehsuvaroğlu, Z. (2011). Devletin Adalet ve Kudret İlkesi. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Şentürk, B. (2022). Türk Düşünce Tarihinde Devlet ve Yönetim Modelleri. Ankara: Bilimsel Araştırmalar Derneği Yayınları.
- Solak, Ö. (2022). Sezai Karakoç ve Muhafazakârlık. Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (30), 465-474.
- Topçu, N. (1978). Milliyetçiliğimizin Esasları. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Topçu, N. (2018). Ahlak Nizamı. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Topçu, N. (2020). İradenin Davası. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Topçu, N. (2020).Devlet ve Demokrasi. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Yıldırım, M. (2022). İslam ve Devlet: Teorik ve Pratik Yaklaşımlar. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Yılmaz, E. (2023). Devlet ve Toplum İlişkileri. Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları.